

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ KURUMLARINDAKİ KLARNET EĞİTİMCİLERİNİN
KLARNET EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ÖVGÜ ÖZPARLAK

ANKARA

2011

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ KURUMLARINDAKİ KLARNET EĞİTİMCİLERİNİN
KLARNET EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ÖVGÜ ÖZPARLAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Neşe CAN

Ankara 2011

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,
Övgü ÖZPARLAK' ın “**Müzik Eğitimi Kurumlarındaki Klarnet Eğitimcilerinin Klarnet Eğitiminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri**” başlıklı tezi ..... tarihinde, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitim Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): ....

Üye : ....

Üye : ....

Üye : ....

Üye : ....

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince çalışmalarımı büyük bir sabır ve titizlikle denetleyen; yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren tez danışmanım, değerli hocam Sayın Doç. Dr. Neşe CAN'a, öğrencisi olduğum ilk günden itibaren bilgilerini ve sabrını benden esirgemeyen, klarnet hocam Fethi GÜNÇER'e, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan Hacettepe Devlet Konservatuvarı klarnet hocası Sayın Öğr. Gör. Ekrem ÖZTAN'a, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı hocası Yrd. Doç. Dr. Selçuk BİLGİN'e, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı klarnet hocası Sayın Öğr. Gör. Orhan DOĞANER'e ve kendilerine gönderdiğim anketleri büyük bir titizlikle en kısa sürede bana ulaştıran ve deneyimlerini paylaşan çok değerli klarnet öğretim elemanlarına, ayrıca araştırmam süresince maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen canım aileme teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

MÜZİK EĞİTİMİ KURUMLARINDAKİ KLARNET EĞİTİMCİLERİNİN KLARNET EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÖZPARLAK, Övgü

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Neşe Can

Mayıs, 2011

Bu araştırma, müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin görüşlerine dayanarak klarnet eğitiminin sorunlarını saptamak ve bu sorunların nasıl giderileceği konusunda çözümler üretmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada nitel veriler kaynak tarama yöntemiyle, nicel veriler ise müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerine anket uygulaması yoluyla elde edilmiştir. Anket, klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların önemine, görülme sıklıklarına ve klarnet eğitimcilerinin çözüm önerilerine yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Anketlerden elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın sonucunda müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitimi sürecinde karşılaştıkları fiziksel hazır bulunuşluklar, müziksel hazır bulunuşluklar, yönetsel ve tekniksel, sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlar belirlenmiş ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klarnet, Klarnet Tarihi, Türkiye’de Klarnet, Ülkemizdeki İlk Klarnet İcracıları, Klarnet Eğitimi Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

ABSTRACT**VIEWS ON THE PROBLEMS of CLARINET EDUCATION within THE CLARINET
EDUCATORS at MUSIC EDUCATION DEPARTMENTS****ÖZPARLAK, Övgü**

Post Graduate, Department of Music Education

Thesis Consultant: Associate Profesör Neşe CAN

May-2011

The present research was conducted based on the ideas of clarinet teachers at music teacher training schools regarding the problem in clarinet instruction and possible solutions for such issues.

In this research, qualitative data was collected via extensive literature review, and quantitative data was gathered based on the survey that was sent to the clarinet instructors at music teachers training schools. The question in the survey were developed based on the problems that clarinet instructors face with how often they come across these issues, and possible solutions for existing problems that they suggested.

The problems and possible solutions for these issues were determined at the end of the study. Also, based on the results recommendations to improve clarinet instruction were included level of at the end.

Key words: Clarinet, History of Clarinet, Clarinet in TURKEY, The First Clarinet Performers in TURKEY, Problem and Solutions Proposals in the Process of the Clarinet Educations

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar ve GRAFİKLER LİSTESİ	vii

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1
1.1 Problem	1
1.2 Problem Cümlesi.....	2
1.3 Alt Problemler	2
1.4 Araştırmanın Amacı	2
1.5 Araştırmanın Önemi.....	3
1.6 Sınırlılıklar	3
1.7 Varsayımlar	4
1.8 Tanımlar	4

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1 Eğitim.....	5
2.2 Müzik Eğitimi	5
2.3 Klarnet	7
2.4 Klarnetin Tarihi	7
2.4.1 Johann Chiristoph Denner	8
2.4.2 Ivan Müller	10
2.4.3 Klose ve Boehm Sistem Klarnet	12
2.4.4 Fransız ve Alman Ekolleri	13
2.5 Türkiye’de Klarnet.....	14
2.5.1 Türkiye’de Klarnetin Tarihçesi	14
2.5.2 Ülkemizde Yetişen İlk Klarnet İcracıları	15

2.5.2.1 Mehmet Ali Bey	15
2.5.2.2 Zati Bey	15
2.5.2.3 Veli Kanık	16

BÖLÜM 3

YÖNTEM	18
3.1 Araştırmanın Modeli	18
3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	18
3.3 Verilerin Toplanması	18
3.4 Verilerin Analizi	19

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR	20
4.1 Kişisel Bilgiler	20
4.2 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlara ilişkin bulgular ve yorumlar	22
4.3 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecindeki müziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlara ilişkin bulgular ve yorumları.....	31
4.4 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecindeki yöntemsel ve tekniksel sorunlara ilişkin bulgular ve yorumlar	38
4.5 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecindeki sosyo-kültürel sorunlarla ilgili bulgular ve yorumlar	49
4.6 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecindeki ekonomik sorunlar ile ilgili bulgular ve yorumlar	58

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER	64
5.1 Sonuçlar	64
5.2 Öneriler	66

KAYNAKÇA

EKLER

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1.1: Ankete katılan öğretim elemanlarının cinsiyet dağılımı	20
Tablo 4.1.2: Ankete katılan öğretim elemanlarının çalıştığı kurumlara göre dağılımı.....	20
Tablo 4.1.3: Ankete katılan öğretim elemanlarının akademik ünvan dağılımı	21
Tablo 4.1.4: Ankete katılan öğretim elemanlarının deneyim sürelerine göre dağılımı.....	21
Tablo 4.2.1: Vücut yapısından kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	22
Tablo 4.2.1.1: Vücut yapısından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	22
Tablo 4.2.2: Kalp ve solunum organları sorunların önem tablosu.....	23
Tablo 4.2.2.1: Kalp ve solunum organları sorunların görülme sıklığı tablosu	24
Tablo 4.2.3: El ve parmak sorunların önem tablosu	24
Tablo 4.2.3.1: El ve parmak sorunların görülme sıklığı tablosu.....	25
Tablo 4.2.4: Çene yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.....	26
Tablo 4.2.4.1: Çene yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.....	26
Tablo 4.2.5: Dil yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.....	27
Tablo 4.2.5.1: Dil yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.....	27
Tablo 4.2.6: Dudak yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.....	28
Tablo 4.2.6.1: Dudak yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu	29
Tablo 4.2.7: Diş yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.....	29
Tablo 4.2.7.1: Diş yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.....	30
Tablo 4.3.1: Temel müzik kavramı eksikliğinden kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	31
Tablo 4.3.1.1: Temel müzik kavramı eksikliğinden kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu	31
Tablo 4.3.2: Müziksel işitme sorunlarının önem tablosu.....	32
Tablo 4.3.2.1: Müziksel işitme sorunlarının görülme sıklığı tablosu.....	33

Tablo 4.3.3: Solfej sorunlarının önem tablosu	33
Tablo 4.3.3.1: Solfej sorunlarının görülme sıklığı tablosu	34
Tablo 4.3.4: Armoni sorunlarının önem tablosu	35
Tablo 4.3.4.1: Armoni sorunlarının görülme sıklığı tablosu	35
Tablo 4.3.5: Birlikte çalma sorunlarının önem tablosu (Deneyim eksikliği)	36
Tablo 4.3.5.1: Birlikte çalma sorunlarının görülme sıklığı tablosu (Deneyim eksikliği)	36
Tablo 4.3.6: Müzik tarihi ve sital bilgisi ile ilgili sorunlarının önem tablosu	37
Tablo 4.3.6.1: Müzik tarihi ve sital bilgisi ile ilgili sorunlarının görülme sıklığı tablosu.....	38
Tablo 4.4.1: Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunların önem tablosu	39
Tablo 4.4.1.1: Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.....	40
Tablo 4.4.2: Entonasyon sorunlarının önem tablosu	40
Tablo 4.4.2.1: Entonasyon sorunlarının görülme sıklığı tablosu	41
Tablo 4.4.3: Ritmik sorunların önem tablosu	42
Tablo 4.4.3.1: Ritmik sorunların görülme sıklığı tablosu	42
Tablo 4.4.4: Artikülasyon sorunlarının önem tablosu	43
Tablo 4.4.4.1: Artikülasyon sorunlarının görülme sıklığı tablosu.....	43
Tablo 4.4.5: Müzikal çalmada karşılaşılan sorunların önem tablosu	44
Tablo 4.4.5.1: Müzikal çalmada karşılaşılan sorunların görülme sıklığı tablosu	45
Tablo 4.4.6: Metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunlarının önem tablosu.....	45
Tablo 4.4.6.1: Metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu	46
Tablo 4.4.7: Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklı sorunların önem tablosu.....	47
Tablo 4.4.7.1: Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu	47
Tablo 4.4.8: Öğretmen – Öğrenci anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	48

Tablo 4.4.8.1: Öğretmen – Öğrenci anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.	49
Tablo 4.4.9: Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunların önem tablosu.	49
Tablo 4.4.9.1: Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.	50
Tablo 4.5.1: Aile ortamının klarnet’e bakış açısından kaynaklı sorunların önem tablosu.....	51
Tablo 4.5.1.1: Aile ortamının klarnet’e bakış açısından kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu.	51
Tablo 4.5.2: Sosyal ortamın klarnet’e bakış açısından kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	52
Tablo 4.5.2.1: Sosyal ortamın klarnet’e bakış açısından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.	53
Tablo 4.5.3: Öğrencinin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklı sorunların önem tablosu.....	53
Tablo 4.5.3.1: Öğrencinin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu.	54
Tablo 4.5.4: Öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	55
Tablo 4.5.4.1: Öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	55
Tablo 4.5.5: Klarnet’in gür sesli olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunların önem tablosu.	56
Tablo 4.5.5.1: Klarnet’in gür sesli olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.	57
Tablo 4.5.6: Tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	57
Tablo 4.5.6.1: Tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	58
Tablo 4.5.7: Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunların önem tablosu.....	59

Tablo 4.5.7.1: Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	59
Tablo 4.6.1: Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamaktan kaynaklanan sorunların önem tablosu.	60
Tablo 4.6.1.1: Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamaktan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	61
Tablo 4.6.2: Klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edememekten kaynaklanan sorunların önem tablosu.	61
Tablo 4.6.2.1: Klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edememekten kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	62
Tablo 4.6.3: Konser etkinliklerine yeterince katılamamaktan kaynaklanan sorunların önem tablosu.	63
Tablo 4.6.3.1: Konser etkinliklerine yeterince katılamamaktan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.	63
Tablo 4.6.4: Alanında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamaktan kaynaklanan sorunların önem tablosu.	64
Tablo 4.6.4.1: Alanında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamaktan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.....	65

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Klasik Batı Müziği orkestralarının ve farklı kültürlere ait çeşitli müzik tarzlarının temel çalgılarından biri olan klarnet, oldukça geniş bir alanda icra potansiyeline sahiptir. Özellikle geniş ses sahası, elverişli perde donanımı ve teknik açıdan kullanışlı oluşu çeşitli müzik türlerinin yansıtılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle dünyanın pek çok yerinde yaygın bir çalgı olarak kullanılan klarnet, Türk müziğinde de yaklaşık yüz yıldır icra edilmekte olup müzik kültürümüzün vazgeçilmez enstrümanlarından biri haline gelmiştir.(Çağrı, 2006:xxvii) Ancak bugüne kadar Türkiye’de klarnet eğitimi ile ilgili yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır.

Üflemeli çalgılar ailesinin bir üyesi olan klarnet, öğrenilmesi çeşitli zorluklar içeren bir çalgıdır. Klarnet öğrenimine yeni başlayan öğrencilerin çalışmalar sırasında çeşitli problemlerle karşılaştıkları gözlemlenmektedir. Bu problemlerin biran önce aşılması icracılık gelecekları açısından büyük önem taşımaktadır. Klarnet eğitiminin oldukça uzun bir süreyi kapsadığı göz önüne alındığında karşılaşılan teknik problemlerin en kısa sürede tespiti ve doğru çözümlerin üretilmesi gerekliliği tartışmasız bir gerçektir.(Soğukçam, 2007:ii)

1.1 Problem

Türkiye’de her yıl çok sayıda klarnet icracısı yetişmektedir. Bunların bir kısmı senfoni ve opera gibi kurumlarda istihdam edilirken, bir kısmı da konservatuarlar, müzik ve sahne sanatları, eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümleri ve güzel sanatlar fakülteleri gibi müzik eğitimi veren kurumlarda klarnet eğitimciliği yapmaktadır. Türkiye’de klarnet eğitiminin çok geniş bir literatürü bulunmamaktadır. Bu nedenle eğitim sürecinde hangi sorunlarla karşılaşıldığı ve bu sorunların hangi yöntemlerle çözüldüğü bilinmemektedir.

Klarnet eğitimcisi bu konuyla ilgili olarak karşılaştığı sorunları bilimsel çalışmalardan yardım almaksızın kendi yöntemleri, ya da deneme yanılma yolları ile

çözmeye çalışmaktadır. Bu durumun klarnet eğitiminin gelişmesi açısından gelecekte büyük bir sıkıntı yaratacağı düşünülmektedir.

1.2 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitiminin sorunlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak saptanmıştır.

1.3 Alt Problemler

Problemin araştırılması için 5 alt problem belirlenmiştir:

1. Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlar nelerdir?
2. Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan müziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlar nelerdir?
3. Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan yöntemsel ve tekniksel sorunlar nelerdir?
4. Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan sosyo-kültürel sorunlar nelerdir?
5. Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan ekonomik sorunlar nelerdir?

1.4 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitimi sürecinde karşılaşılan problemlerin;

- a- neler olduğunun,
- b- önem ve görülme sıklıklarının, klarnet eğitimine katkı sağlayacak şekilde ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Türkiye de sanat eğitimi veren okulların bir kısmında klarnet eğitimi verilmektedir. Bu okullar Devlet Konservatuvarları, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Müzik Bölümleri ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri olarak yapılmıştır. Her geçen gün bu okullardaki eğitim kalitesini artırıcı çalışmalar yapılmaktadır. Bu

çalışmayla araştırılmak istenen, klarnet eğitimcilerinin, klarnet eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunları ne derece önemli bulduklarını, sorunların görülme sıklıklarını, sorunlara yaklaşımlarını ve sorunları çözme tekniklerini belirlemektir.

1.5 Araştırmanın Önemi

Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda yetişmekte olan ve mesleğe yeni başlayan klarnet eğitimcilerinin karşılaştıkları sorunlara çözüm üretilebilmesi için, deneyimli klarnet eğitimcilerinin görüşlerinin ortaya konulması büyük önem taşımaktadır.

Yapılan bu çalışma klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan sorunları önem ve görülme sıklıklarına göre ele almıştır. Konuyla ilgili yapılan kapsamlı bir çalışma bulunmadığından bu araştırma kapsam, içerik ve alan bakımından ayrı bir öneme ve değere sahip olacaktır. Ayrıca bu araştırmanın, “Müzik eğitim kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitiminin sorunları ve çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna bir yanıt olacağı ve klarnet eğitimi alanına da ışık tutacağı düşünülmektedir. Bundan sonra yapılacak olan araştırmalara da kaynak olacaktır.

1.6 Sınırlılıklar

1. Yapılan araştırma, Türkiye’de bulunan üniversitelerin Konservatuar, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri ve Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları olanlar ile bu okulların klarnet bölümü ve klarnet öğretim elemanına sahip olanları ile sınırlıdır.

2. Yapılan araştırma, klarnetin tarihçesi ve Türkiye’ye girişine dair literatür tarama yoluyla elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

3. Yapılan çalışma, klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların aşılmasına yönelik görüşleri ve çözüm önerileri ile sınırlıdır.

4. Bulgular, veri toplamada araç olarak kullanılan anket uygulamasına verilen cevaplar ile sınırlıdır.

5. Yapılan araştırmada, maddi sınırlılıklar sebebi ile görüşme yolu izlenmemiş, kaynak ve literatür tarama ve anket uygulaması yoluna gidilmiştir.

1.7 Varsayımlar

1. Araştırma için belirlenen yöntemin, araştırmanın konusu bakımından doğru bir yöntem olduğu;
2. Veri toplamak için ulaşılan kaynaklar ve anket uygulamasından elde edilen verilerin bu araştırma için yeterli olduğu;
3. Problemin ortaya konulması ve çözümünde görüşleri alınacak öğretim elemanlarının verecekleri cevapların gerçeği yansıtır nitelikte olduğu;
4. Yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı;
5. Daha önce bu konuda yeterli çalışma yapılmadığı; varsayılmaktadır.

1.8 Tanımlar

Klarnet: Üflemeli bir müzik çalgısı.

Oktav: Sekiz sesten oluşan ses dizisi, bir do sesiyle ondan sonraki do sesi arasındaki uzaklık.

Tını: Türlü müzik araçlarının verdiği sesleri birbirinden ayırt etmeyi sağlayan ses özelliği.

Müziksel: *sf.* Müzik özellikleri taşıyan:

İcra: *müz.* Bir müzik eserini oluşturan notaları sese çevirme.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Eğitim

“Eğitim, en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre geliştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanların kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, tutum ve beceriler yoluyla gerçekleşir” (Fidan, 1998:12).

“Eğitim, belli amaçlara göre insanların davranışlarının planlı olarak değiştirilmesi ve geliştirilmesinin yasa ve ilkelerini bulmaya ve bu amaçla teknikler geliştirmeye çalışan bir bilimdir” (Erden – Akman, 1996).

“Eğitim, bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Tezcan, 1997).

Eğitim, bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci ise, sanat eğitimi de bu tanımdan yola çıkarak bireyin sanatsal yeteneğini ortaya çıkarmak ve kullanabilmek amacıyla, kendi yaşantısıyla ve amaçlı olarak sanatla ilgili istendik değişmeler meydana getirme sürecidir diyebiliriz.

2.2 Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi ise; “öğrenciye müziksel davranış kazandırma sürecidir” (Uçan,1994).

“Müzik eğitimi, bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollara ve her bir kol içinde çeşitli dallara ayrılır. Çünkü müzik eğitimi, ağırlıklı olarak kapsanan temel davranış ve içerik, kullanılan araç ve gereç, izlenen yöntem ve teknik, geliştirilen ortam ve düzey, öngörülen aşama ve süreç bakımından kendi içinde çeşitlilik gösterir ve her bir çeşide bağlı olarak değişik biçimlerde adlandırılır” (Uçan,1997).

Müzik eğitimi genel anlamda genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak üç ana amaca hizmet etmektedir.

“Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, aşamada, yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli asgari- ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar” (Uçan,1997).

Genel müzik eğitimi ilk ve orta öğretim seviyelerinde her bireye uygulanmaktadır. İlk ve orta öğretim seviyelerindeki öğrencilerin genel müzik eğitimi ile müzik tarihi solfej eğitimi ve çalgı eğitimleri genel anlamda desteklenerek iyi bir müzik dinleyicisi yetiştirmeyi hedeflemektedir.

“Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalına amatörce istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar” (Uçan,1997).

Özengen müzik eğitimi ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı özel müzik dershaneleri, vakıflar, dernekler ve halk evleri ve kültür merkezlerinde yaş her ne olursa olsun bireylere ilgi alanı oluşturmak amacıyla hizmet etmektedir.

“Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününü, bir kolunu veya dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme eğilimi bulan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.” (Uçan,1997).

Türkiye’ de mesleki müzik eğitimi veren örgün eğitim kurumları Türk ve batı müziği konservatuarları, güzel sanatlar fakülteleri, güzel sanatlar liseleri ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarıdır.

Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirmeyi ilke edinen kurumlar eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarıdır. Bu kurumların tarihi cumhuriyetin ilk yıllarına dayanmaktadır.

Müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulan Musiki Muallim Mektebi Cumhuriyetin ilanından hemen sonra Maarif Vekaleti’ nin 1924 yılı bütçesiyle kabul edilen ve 1 Eylül 1924 tarihinde kurulmuştur. Dönemin senfoni orkestrası Riyaseti cumhur Filarmoni Orkestrasının üyeleri derslere girmektedir. 1936-37 öğretim yılında Musiki

Muallim Mektebi Temsil sınıfları ismiyle bir konservatuar faaliyete geçmiş, bu gelişmeyle birlikte müzik öğretmeni yetiştirme amacının yanında sanatçı yetiştirme amacı da ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu durumu takiben 1937-38 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü' ne aktarılmış ve *Gazi Orta Öğretmen ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi* adını almıştır. 1938-39 eğitim yılında Müzik Bölümü eğitime G.E.E. nde başladı. 1982 yılında ise mesleki müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumları üniversitelere bağlanmıştır.

2.3 Klarnet

Klarnet (klarnet), sert ve dayanıklı ağaçlardan, genellikle de abanoz ağacından yapılan üflemeli bir çalgı türüdür. Bir çeşit sert kauçuk olan ebonitten, ayrıca metalden yapılanları da vardır. Dünya dillerinde yazılışları: clarinet (ing.), clarinete (isp.), clarinette (fr.), clarinetto (it.), clarinet (alm.), gırnata (tr.) biçimindedir.

Klarnetler, beş parçanın birleşmesinden oluşur, bunlar: bek, baril, üst gövde, alt gövde, kalak şeklinde sıralanır. Tek kamışla çalınır. Ses genişliği en kalın mi sesinden en ince do sesine kadar 3.5 oktavdır. Perdeleri hem açık hem de kapalı olarak dizayn edilmiştir. Orkestra içinde ve solo olarak hemen hemen her eserde gerek acelite gerek ses rengiyle en zor pasajları seslendirebilecek kapasitededir.

Yüzyıllardır, solo ve orkestra çalgısı olarak müzikte çok önemli bir yere sahip olan klarnetin, sırasıyla ilk oluşum sürecinden başlayarak günümüze ve Türkiye'de kullanımına değinilecektir.

2.4 Klarnetin Tarihi

Klarnetin günümüzde bir orkestra çalgısı ve solo çalgı olarak kabul görmesinin en önemli nedenlerinden birisi ve belki de en önemlisi, akustik yapısında durdurucu bir silindirin varlığı ve bu sayede kendi uzunluğunun iki katı kadar dalga boyunda pes ses elde etmeye olanak tanınmasıdır. Bu tınısal karakter yuvarlak ve koyu bir tonun oluşumuna olanak tanımaktadır (Donnington, 1982).

Barok dönemde belirli bir evrim aşamasından geçen flüt, obua ve fagot (tahta üflemeli çalgılar) grubunda tınısal boşluğun doldurulabilmesi için daha alto karakterde koyu ve yuvarlak tonlu bir çalgının rengine gereksinim duyulması, klarnetin oluşum sürecinin belirlenmesinde büyük rol oynamıştır.

Klarnetin tarihçesi ve ilk temelleri üzerinde oldukça tartışmalı görüşler vardır. “Chalumeau” adı verilen tek hava kolonlu ve tek kamışlı çalgı, müzik tarihçilerinin büyük bir bölümüne göre klarnetin atası sayılmaktadır. 18. yüzyıla kadar her çeşit tek kamışlı titreşimli çalgı için chalumeau adı kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda, klarnetin atasının chalumeau olup olmadığı yönündeki tartışmaların bir sonuca ulaşmasının bir hayli güç olduğu görülmektedir. Ancak chalumeau’nun klarnet evriminde önemli bir etken olmasının en önemli izine, halen günümüzde kullanılan klarnetin en kalın registerine “chalumeau registeri” denmesiyle rastlanmaktadır.

İlk kez chalumeau üzerinde yapılan bazı küçük değişikliklerden sonra gelişim sürecine giren bu inanılmaz potansiyele sahip enstrümanın, yüzyıllar boyunca kendini geliştirmeyi başaramamış olması dikkat çekicidir.(Mozart’ın Mi b Senfonisinde kullanılmasına, Operalarında yer verilmesine karşın Klarnetin ancak 1812 yılında 13 açıklı duruma getirilişi düşünülürse, yeterli gelişmeyi sağlayamadığı kendiliğinden ortaya çıkar.) Chalumeau klarnete doğru gelişimini kısa sürede başaramamıştır.

2.4.1 Johann Christoph Denner

Uzun yıllar alan bu ilerleme için ilk adım, bir çalgı yapım ustası olan Johann Christoph Denner tarafından atılmıştır. Gerçekte bir flüt yapım ustası olan Denner, çalışmalarıyla klarnetin evriminde önemli adımlar atmış ve büyük katkı sağlamıştır.

Tarihçilere göre klarnetin gelişim sürecinde başlangıç, Denner’in(1655-1707) yaklaşık 1690 yıllarında icat etmiş olduğu klarnet baz olarak alınmaktadır. Bu çalgı iki perdeli olup biçimi obuayı andırmaktadır. Denner, şalümo üzerinde yaptığı bu değişikliklerle ortaya çıkardığı yeni enstrümanına şalümoks (chalumeaux) adını vermiştir. Şalümo ve Denner’in şalümoksu arasındaki en önemli fark şalümoksun iki perdeli olmasıdır, bu ek iki perde sayesinde şalümo yaklaşık olarak üç oktav üzerinde ses genişliğine ve saf ve temiz bir tınıya sahip olmuştur (Brymer, 1976). Bu enstrüman günümüz klarnetinin ilk şeklidir. Birden fazla

parçası olan bu enstrümana, Avrupa’da kullanılan bir çeşit nefesli çalgı olan “clarion’un” yerini aldığı düşünülerek “clarinet” adı da verilmiştir. Bu ad zamanla daha da yaygınlık göstererek gelişmiş ve bugünkü klarnet adının yerleşmesine sebep olmuştur. Yedi ton deliğinden oluşan ve bunların üst bölümünde karşılıklı iki perde bulunan küçük bir silindirik boru olarak şalümoks, kısılgına rağmen çıkardığı karakteristik tını sayesinde çok büyük ilgi görmüş ve birçok bestecinin eserlerinde hızlıca yerini almıştır.18. yüzyılın başlarında klarnet orkestralara girdiğinde diğer ağaç nefeslileri hemen tamamlamış ve başta Mozart olmak üzere besteciler eserlerinde kullanmaya başlamışlardır.

Denner’in icadıyla artık çalgının acelite performansından bahsedilebilmekte ve bestecilerin gereksinimlerini bir düzeyde yerine getirebilecek tınıda bir yapıya ulaştığı gözlemlenmektedir.

Johann Christoph Denner’in ölümünden sonra klarnetteki gelişmeler, oğlu olan Jacop Denner (1681-1735) tarafından sürdürüldü. Jacop Denner de klarnetin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu şekilde geliştirilen klarnetlere “ ikinci nesil jenerasyon klarnetleri” denir. Jacop Denner yaklaşık 1720’lerde si deliğini biraz daha yukarıya çekerek seslerin daha kolay çıkmasına olanak sağlamış ve bu deliği biraz küçülterek si bemol notasının oluşmasını sağlamıştır. Ayrıca ana gövdeyi biraz daha uzatmış ve buraya bir mi deliği açmıştır ve bir perde daha ilave ederek bu sesin kontrolünü sol elin küçük parmağına vermiştir. İki perdeli şalümokslarda icracılar aradaki si notasını genellikle dudak gevşetip sıkma yöntemiyle duyurmuşlar ancak bu yeni nota ve perdeyle birlikte si notasının çıkması kolaylaşmış ve bu notadan itibaren üst registerler de rahatlıkla oluşmuştu.

Bu ilerlemelerle birlikte çok sıkı bir gelişme sürecine giren çalgı üzerinde bir hayli denemeler ve incelemeler yapılmaktaydı. Ve bu gelişmeler eşliğinde klarnet artık bestecilerin ilgilerini çekecek bir çalgı konumunu alıyordu. Oluşan bu yeni çalgı artık şalümodan daha zengin bir ses genişliğine sahipti ve çıkardığı sesin trompetin en üst registeri olan clarino ile yakınlığı bu çalgının küçük clarino anlamına gelen clarinetto diye anılmasına yol açtı. Böylece berrak tınısı ile orkestra çalgıları arasında kendine yer edinmeye başladı ve ilk olarak Almanya’da bir konser çalgısı olarak kullanıldı (Burnau, 1968).

Klarnetin ilk devirlerinde çalgının tınısı daha çok obuayı andırıyordu. Bunun en önemli nedeni bekin ön kısmının günümüzdeki beklere kıyasla daha kısa olmasıydı. Bu

sebepten dolayı salınım daha fazla oluyor ve ses daha tiz çıkıyordu. Çalgının bugünkü şekline oranla kısa olan kalağının biraz daha uzatılmasıyla tınısal karakteri daha da kendine özgü bir nitelik kazanmaya başladı.

18. yüzyılın ortalarına doğru gelişmeler hızla devam etti ve klarnete 4. Kapalı perde ilave edildi. Sağ elin serçe parmağı kontrolündeki bu perdeye basıldığında sol diyez deliği açılıyordu. Bu yüzyılın sonlarında 5. perde de klarnete eklendi, sol tarafta yer alan bu perde sayesinde fa diyez notası çıkıyordu. Bundan önceki dönemlerde acelite sorunları yaratan bu perdelerden yoksun klarnetlere göre artık oldukça yetenekli bir orkestra çalgısı elde edilmiş oluyordu.

18. yüzyılın sonlarına doğru gelişmiş olan bu 5 perdeli klarnet aslında daha koyu bir ton, daha yuvarlak ve kalın sesin aranması sebebi ile çeşitli denemeler ve deneyler sonucu ortaya çıkmıştır.

Yalnız bu dönemde kazanılan her yeni perde ve her yeni özellik beraberinde birtakım sorunları da getirmekteydi; keçeyle örtüşen bloklardan hava sızıntısı, yaylarda zayıflık, uygunsuz perde yerleşimi, entonasyon problemleri vb. gibi sorunlar rahat bir icraya olanak vermiyordu.

2.4.2 Ivan Müller

Ivan Müller Rusya'da doğmuş ve daha sonraları Paris'e yerleşmiş çok büyük bir klarnet virtüözüydü. Zaten klarnet alanındaki gelişmelerin daha da ileriye gidebilmesi için aynı zamanda bir müzisyene de ihtiyaç vardı ki Müller bir klarnet virtüözüydü. Ayrıca genç yaşlardan itibaren de klarnet yapımı ve tasarımı ile ilgilenmiş ve klarnetin perde sistemleri üzerinde deneyler yapmıştır. 1812'de tasarladığı yeni klarneti, o dönemde yapılan enstrümanları değerlendirip onay veren önemli bir makam olarak Paris Konservatuvarı Komisyonu'na incelemesi için vermiştir fakat bağınaz bir yaklaşımla geri çevrilen klarnet, Müller tarafından konserlerinde kullanılmaya devam edilmiş ve bu sayede tanınıp diğer klarnet icracıları tarafından da kullanılmaya başlanmıştır.

Bu yeni klarnet 13 perdeli idi ve perdelerdeki teknik gelişim tam bir devrim olarak nitelenmiştir. Daha önceki klarnetlerde perdeler düzlemsel delikleri açıp kapatmaktaydılar,

Müller'in yeni klarnetinde ise deliklerin etrafları oylumlu olup, perdeler güderiyle bu delikleri kapatmaktadır. Bu klarnette delikler aküstik bakımdan daha doğru yerlere açılmış ve entonasyon sorunlarına büyük ölçüde çare bulunmuş ve daha kolay çalınmasını sağlayacak aceliteler olanaklar sunulmuştur. Ayrıca delikleri kapayan perdelerin yapımında kaba yünle yastıklanmış ve dış yüzeyi deri olan güderiler kullanılmış ve böylece deliklerden hava sızıntısı önlenmiştir. Bu çalışmalar, Denner'in çalışmasından sonra klarnette yapılan en büyük gelişme olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca Müller bek ve kamış alnında da değişiklikler sunmuştur. Bu yeniliklerin başında, önceleri kamışı beke bağlamayı sağlayan kordon kullanımını yerine, günümüz bileziklerine benzer metal bir tutturucuyu kullanması gelmektedir, kamışı daha da inceltmiştir ki bu da artikülasyondaki renkliliği artırmış ve dil tekniği ile staccato yapılmasına olanak sağlamıştır (Brymer, 1976).

Bu yeni klarnet her ne kadar 19. yüzyıl başlarında ortaya çıktıysa da, yeni sistemin klarnet tarihine oturabilmesi için 19. yüzyıl ortalarına kadar beklenmesi gerekti çünkü daha önce kabul görmüş bir sistemden yenisine adaptasyon pek kolay olmadı.

Bu yüzyıldaki önemli bir gelişim de, şimşir ağacından yapılan klarnetin daha sert ve dayanıklı olan abanoz ağacından yapılmaya başlanmasıdır. Abanoz, işlenmesi zor bir maddeydi fakat daha dayanıklı bir materyaldi. Şimşire göre tek dezavantajı, klarnetin biraz daha ağırlaşmasına neden olmasıdır. Ancak hava şartlarından şimşir kadar kolay etkilenmemesi, bu ağacın kullanışlı bir hammadde olarak kabul görmesine neden olmuştur. Ayrıca perdelerin yapımında da piriñten vazgeçilip, Alman gümüşi kullanılmaya başlanmıştır. Bu materyal de dayanıklı ve esnek olmasıyla günümüze kadar kabul görmüş ve kullanılmıştır.

Bütün bunlar göz önüne alındığında Müller'in, klarnetin gelişim sürecinde ikinci önemli büyük adımı attığı söylenebilir. Müller'in klarneti aynı Denner'in klarnetinde olduğu gibi kendinden sonra gelen yapımcılar tarafından benimsendi ve üzerine eklemeler yapılarak geliştirildi (Krool, 1965).

2.4.3 Klose ve Boehm Sistem Klarnet

Klarnet tarihinde en az Müller kadar önemli bir kişi de Hycinthe Klose'dir. 19. yüzyılın ilk çeyreğinde Münihli bir enstrüman yapımcısı ve flütçü olan Theobald Boehm'in çalışmalarından esinlenerek yaptığı yenilikleri klarnete uyarlamış ve günümüzde de "Boehm sistem" olarak bilinen klarneti yaratmıştır.

Boehm, matematiksel olarak doğru yerlerde delikleri olan bir flüt tasarlamaya karar vermiş ve çalışmalarını bu ölçüde sürdürmüştür. Akustik temellere dayandığı bu çalgısında, parmağın bir deliği kapatırken aynı anda başka bir ton halkasını kapatabileceğini, böylece başka bir perdeyi kullanarak belli bir mesafedeki farklı bir deliği kapatabilecek halka ve perde dizilerini icat etmiştir. Sonuç olarak da, parmakların, ulaşabildikleri yerlerin çok ötesindeki delikleri bile kapatabilmesi gerçekleşmiş ve böylece deliklerin daha küçük üretilme ve elin yapısına uygun olmaları için daha yakın konulması zorunluluğunun ortadan kalkması sağlanmıştır.

Klose, Fransız olup Korfu'da doğmuştur. Ailesinin Paris'e dönmesi üzerine Royal Guard'da klarnetçi ve ordu bandosunun da şefi olmuştur. Tasarladığı yeni klarnetinden Parisli çalgı yapımcısı Auguste Buffet'e bahsetmiş ve Buffet ile Klose birlikte çalışarak 1843 yılında klarnetin bu formunu tarihsel süreç içerisindeki yerine oturtmuşlardır. 1844 yılında da bu çalgının patentini almışlardır.

Klose'nin klarnetindeki tuşların sayısı, bugün kullanımda olan klarnetlerle hemen hemen aynıdır. Müller'in klarnetlerinde kullandığı açma kapatma yöntemi aynen kullanılmış ve 13 perdeli olan Müller klarneti ilave 6 halkayla 17 perde olmuş ve 24 kadar ton deliğini kapatabilecek duruma gelmiştir. Bu yeni durum, enstrümanın kolay çalınmasına ve hava sızdırmaz bir şekilde kullanılmasına olanak sağlamıştır.

Daha sonraları bu klarnet icracılar tarafından da benimsenerek yaygınlaşmış ve Paris Konservatuvarı'nda da kullanılan klarnet olmuştur. Klose, bu yeni form için parmak teknikleri gösteren bir metod yazmıştır ve 19. Yüzyılın üçüncü çeyreğinden bu yana Fransız ekolünün temsilcisi olan bu form, gelişerek günümüz klarnetini oluşturmuştur.

2.4.4 Fransız ve Alman Ekolleri

Fransız ekolü Boehm sistemi klarneti kullanır ve bu çalgının iç silindir hacminin çapı 14.9 mm. civarındadır. Alman ekolünde ise Oehler sistemi olarak nitelendirilen ve Klose'nin geliştirdiği klarnete pek benzemeyen değişik mekanizmalı ve perde sistemli bir klarnet kullanılmaktadır. Bu klarneti iç silindir hacim çapı ise 15.5 mm. civarındadır. Oskar Oehler kendi klarnetini tasarlarken Müller'in tasarımına oldukça bağlı kalmış ve bu çalgı üzerinde çalışmalarını sunmuştur. Bu klarnetin üzerinde biraz daha oynayarak günümüz Alman ekolünde kullanılan klarneti oluşturmuştur. Bu klarnette parmak pozisyonları Boehm modeline göre çok daha karmaşık fakat mekanizma daha seridir.

Fransız ekolünde daha kısa bir bek kullanılmakta ve Alman kamışlarından daha yumuşak bir kamış seçilmektedir. Alman ekolünde kamış, beke bir bilezikle değil ipek bir kordonla tutturulmaktadır. Ancak Alman sisteminde kullanılan kamışlar daha incedir. Bu iki çalgının değişik standartlar olarak kabul görmesinin tek nedeni iki klarnetin tınsal karakterlerinin farklılıklarıdır. Bu hususta Fransız ekolünü benimseyen klarnetçiler Alman ekolünü benimseyen klarnetçileri daha geri diye tabir edilecek bir sistem kullanmalarından ötürü tutuculukla suçlamaktadırlar.

Bu anlayışla Türkiye'de kullanılan ve Türk klarneti olarak bilinen çalgı da kendi başına Türk Ekolü'nü oluşturmaktadır. Zaten Türkiye'de bugün, klarnet ekolü ve icrası o kadar gelişkin bir hal almış durumdadır ki, dünyanın bütün klarnetçileri buna ilgi duyarak ve bu durumu (kullanılan çalgı, teknik, ortaya çıkan müzik) hayranlıkla karşılamaktadır.

2.5. Türkiye'de Klarnet

2.5.1 Türkiye'de Klarnetin Tarihçesi

Avrupa'da yaygınlık kazanmış bazı çalgılar, kısa zamanda Osmanlıda da tanınmış ve kullanılmıştır. Klarnet de bu çalgılardan biridir. J.C.Denner ile başlayan ve 1700'lü yıllarda gelişimini tamamlayan klarnet çok çabuk benimsenerek orkestralardaki yerini almıştır.

Ülkemizde Alman sistemi klarnetlerin ilk kez 1820’li yıllarda halk arasında kullanıldığı bilinmektedir. Klarnette bu gün kullanılan Boehm sistemi ise, 1854 yılında İstanbul’a getirilmiştir.¹⁸ Avrupa’da keşfedilen bazı çalgılar, ülkemizde ilk kez Muzıka-i Hümayun’da yer almıştır. Guiseppe Donizetti, Muzıka-i Hümayun’da eğitmenlik yaptığı dönemde, Avrupa’da kullanılan çalgıların saray bandosuna girişini sağlamıştır.

Guiseppe Donizetti, Muzıka-i Hümayun’da kullanılmasını uygun gördüğü bu çalgıların öğretilmesi için, Avrupa’dan yabancı eğitmenler de getirtmiş olup bu eğitmenler arasında “glarnet” üstadı olarak bilinen Francesco da vardı.

19. yüzyılın ilk yarısında Paris Konservatuarı’nda profesör olan Klose, 1845 yıllarında Boehm sistem klarneti öğretmeye başlamıştır. Osmanlı’ya eğitmenlik için gelen Francesco’nun da Klose’nin öğrencisi olduğu tahmin edilmektedir. Francesco’nun Muzıka-i Humayun’da yetiştirdiği öğrenciler klarnet geleneğini devam ettirmişlerdir. Muzıka-i Humayun’da kullanılan klarnet zamanla saray dışında farklı müzik türlerinde de kullanılmıştır. 1917’de Harbiye Nazırı Enver Paşa’nın kurduğu mehter takımlarında, çalgılar arasında klarnete de yer verilmiş, fakat pek fazla kullanılmadan kısa bir süre sonra kadrodan çıkarılmıştır (Eralp, 1999).

Ülkemizde o dönemde klarnetin yaygınlaşmaya başladığını gösteren bazı bilgiler mevcuttur. “Ceride-i Havadis” gazetesinin ilk sayılarından birinde yayımlanan bir haberde bu çalgı için “glarnet” kelimesinin kullanıldığı bildirilmektedir. (Gazimihal, 1961: 130)

Klarnet kelimesi bu haberde glarnet olarak geçmektedir. Klarnet halk kültüründe “gıarnet” ya da “gırnata” olarak bilinmektedir. Aslında klarnetin ülkemize 1820’li yıllarda girmesine rağmen, gırnata ismi çok daha önceleri bilinmekteydi. Bunun sebebi ise Suriye’de kullanılan bütün nefesli sazlara “kurnayta” denmesidir. Yani “gırnata” ismi, klarnetin ülkemize girişinden çok daha önce halk arasında kullanılmaktaydı. Klarnet ülkemize girdikten sonra ise nefesli bir çalgı oluşu nedeniyle halkımız bu çalgıya da gırnata adını vermiştir. Günümüzde halk arasında halen bu ismiyle anılmaktadır.

2.5.2 Ülkemizde Yetişen İlk Klarnet İcracıları

2.5.2.1 Mehmet Ali Bey

Çengelköylü Mustafa Bey'in oğlu olan Mehmet Ali Bey, İstanbul'da doğmuştur. 1856 yılında Muzika-i Hümayun'a giren Mehmet Ali Bey, aynı zamanda Guatelli'nin muaviniydi. Guatelli'nin en yoğun çalışmaları döneminde yetiştirdiği Saffet, flütçü Haydar (Pembe Kız Opereti'nin bestecisi), müezzinbaşı Rıfat Bey ve Pazı Osman Ağa gibi mızıkacılar arasında seçkinlik göstermiş kıdemli bir sanatkar olduğu için, Guatelli'in muavinliğine ayrılmıştır. 1875 yılında miralay rütbesini alan Mehmet Ali Bey, ilk armoni derslerini de Guatelli'den almış olup, günümüzde de bilinen İzmir ve Plevne marşlarının bestecisidir. Muavinlik görevi devam ederken sarayın ilk bando ve orkestra şefi olmuştur. Mehmet Ali Bey aynı zamanda Muzika-i Hümayun'da yetişmiş iyi bilinen bir klarnet ustası olup öğrencileri arasında, marş ve şarkı bestecisi olan Zati Arca da vardır. Mehmet Ali Bey, ülkemizde klarnetin ilk öğretmenlerinden olup, değerli icracılar yetiştirmiş önemli bir isimdir. 1895 yılında vefat etmiştir. (Gazimihal,1955,s.81)

2.5.2.2 Zati Bey

1864 yılında İstanbul'da Beyazıt'da dünyaya gelen Zati Bey, Sırmakeş Hüsnü Efendi'nin oğludur. 1873 yılında Muzika-i Hümayun'a girerek keman muallimi Pascualli'den keman dersi almıştır. Fakat bu sazda istediği gelişmeyi gösteremeyeceğini çabuk anlayıp flüt sınıfına geçmiştir. Flüte dört beş senelik emeği geçen Zati Bey'in, tekrar sınıf değiştirerek klarnete başlaması Miralay Mehmet Ali Bey teşvikiyle olmuştur. Mızıkada klarnetçilerin azaldığını gören Mehmet Ali Bey, flüt sınıfından beş altı öğrenciyi klarnet sınıfına almıştır ki, Zati Arca da bu öğrenciler arasındadır. Klarnet sınıfına geçen Zati Arca, çalışmalarını titizlikle sürdürerek iyi bir klarnetçi olmuştur.

Zati Bey; bir yandan da Guatelli Paşa'dan armoni, Aranda Paşa'dan piyano dersleri almıştır. Zati Bey, Avustralya'dan ülkemize gelen bir koronun II. Abdülhamit'in huzurunda konser verip beğenildiğini görünce, saraydaki Türk müzisyenlerden böyle bir heyet kurmuş, konserler vererek başarı kazanmıştır.

1951 yılında kaybettiğimiz Zati Arca, bandoya daha çok klarnetiyle hizmet etmiştir. Ülkemizde “Türk Klarnet Okulu” diye anılan ekolün kurucuları başta Mehmet Ali Bey olmak üzere Zati Bey’dir.(Gazimihal,1955,s.23)

2.5.2.3 Veli Kanık

Veli Kanık 1297 (=1881) de İzmir’de doğmuştur. Müzik kabiliyeti İzmir Sanayi Mektebindeki öğrenciliği yıllarında ortaya çıkmıştır. Yedi yaşında girdiği bu okuldan mezun olduktan sonra, mi bemol klarnet ile okul bandosunda yer almıştır. Kendisinden önce Muzika-i Hümayun’a geçmiş bulunan bir okul arkadaşından aldığı bir mektup üzerine aynı muzıkaya yazılmak için İstanbul’a gelmiştir. Muzikanın o zamanki öğretmenlerinden Zati Bey, Veli’nin musiki kabiliyetini sezdiği için kendisini Gümüşsuyu Kışlasında himayesine alarak, si bemol klarnetle yetiştirmeye başlamıştır.

Kısa zamanda klarnetle büyük gelişme gösteren Veli Kanık, iki yıl sonra da solist Kara Ahmet Bey’in yerine solo klarnet icra etmeye başlamıştır. Saray orkestrasında da cumhuriyetin ilanına kadar, Zati Bey’in yanında klarnet icra etmiştir. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Sofya, Peşte, Münih ve Dresden’e yapılan konser seyahatinde İhsan Küncer’le birlikte orkestrada yer almıştır. Savaş sonlarında ise, muhacir Beyaz Rus müzisyenleri arasında Hartman, Butnikov gibi orkestra şeflerinin idaresinde senfonik konserlere katılmıştır.

Saffet ve Zati Bey’ler muzikadan ayrılınca orkestranın başında Zeki Bey ve bandoda da Veli Bey kalmıştır. Darülâceze Bandosunu Zati Arca, Velik Kanık ve diğer iki arkadaşlarıyla elbirliği yaparak kurmuşlar, Veli Kanık bu bandoda değerli icracıların yetiştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Veli Bey kendi çalışmalarıyla armoni öğrenmiş olup, hala söylenmekte bulunan bazı okul marşları yazmıştır. Veli Kanık, ülkemizde bandoculuğa fazlasıyla emeği dokunmuş iyi bir klarnet öğretmeni olduğu gibi, iyi bir müzik nazariyatçısı sayılmaktadır.(Gazimihal,1955,s.26)

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, açıklanmakta; veri toplama araçları, verilerin işlenmesi ve çözümlenmesine ilişkin istatistiksel bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, müzik eğitimi kurumlarındaki klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitiminin sorunlarına ilişkin görüşlerinin tespit edilmesine yönelik betimsel bir çalışma olup; veriler, anket uygulaması yoluyla elde edilerek yorumlanıp değerlendirilmiştir.

3.2 Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye'deki lisans düzeyinde mesleki klarnet eğitimi verilen tüm müzik eğitimi kurumlarında görev yapan 18 klarnet öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu kurumlarda görev yapan toplam 11 klarnet eğitimcisi oluşturmaktadır.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu çalışmada elde edilen veriler lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlardaki klarnet eğitimcilerine uygulanan ve 34 sorundan oluşan anket uygulaması yoluyla elde edilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler ise sayısal değerlere dönüştürülüp tablolandırılmış ve açıklanarak yorumlanmıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Anket 5 kademeli Likert tipi dereceleme ölçeğine göre hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır. Anket lisans düzeyinde eğitim verilen kurumlardaki klarnet öğretim elemanlarına 5 konu başlığı altında 34 soru yöneltilerek oluşturulmuştur. Değerlendirme ölçeğindeki dereceler tablolaştırılmış cevaplara göre sayısal değerler baz alınarak sonuca ulaşılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma için toplanmış verilerin yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın amacına ve alt problemlerine göre ele alınmış, yorumlanmıştır.

4.1 Kişisel Bilgiler

Tablo 4.1.1: Ankete katılan öğretim elemanlarının cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Sayı
Bay	10
Bayan	1
Toplam	11

Tablo 4.1.1 ankete katılan öğretim elemanlarının 10' u bay, 1'i bayandır.

Tablo 4.1.2: Ankete katılan öğretim elemanlarının çalıştığı kurumlara göre dağılımı

Kurum	Sayı
Konservatuar	9
Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	-
Güzel Sanatlar Fakültesi	-
Müzik Öğretmenliği Bölümü	2
Toplam	11

Tablo 4.1.2 ankete katılan öğretim elemanlarının 9'u konservatuarlarda, 2'si müzik öğretmenliği bölümlerinde çalışmaktadır.

Tablo 4.1.3: Ankete katılan öğretim elemanlarının akademik ünvan dağılımı.

Akademik Ünvan	Sayı
Profesör	-
Doçent	-
Yardımcı Doçent	-
Öğretim Görevlisi	5
Araştırma Görevlisi	2
Diğer	4
Toplam	11

Ankete katılan öğretim elemanlarının 5' i öğretim görevlisi, 2'si araştırma görevlisi ve 4'ü ise diğer ünvanlarda çalışmaktadır.

Tablo 4.1.4: Ankete katılan öğretim elemanlarının deneyim sürelerine göre dağılımı.

Deneyim Süresi	f
1-5 yıl arası	2
5-10 yıl arası	5
10 yıl ve üstü	4
Toplam	11

Tablo 4.1.4'te ankete katılan öğretim elemanlarının deneyim süresi 2'si 1-5 yıl, 5'i 5-10 yıl ve 4'ü 10 yıl ve üstü süredir çalışmaktadır.

4.2 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlara ilişkin bulgular ve yorumlar

Tablo 4.2.1: Vücut yapısından kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	2
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “vücut yapısından kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen” 8’i “büyük ölçüde”, 2’si “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Bu sorunun önem seviyesini “az” ve “hiç” bulan kimse olmamıştır.

Yukarıdaki tablo vücut yapısından kaynaklı sorunların büyük ölçüde önemli ve klarnet eğitimine başlamak için ön şart olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.2.1.1: Vücut yapısından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	1
Az	10
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.1.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “vücut yapısından kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1’i “kısmen”, 10’u “az”

seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. ‘‘Tamamen’’, ‘‘büyük ölçüde’’ ve ‘‘hiç’’ seçeneklerini işaretleyen kimse olmamıştır.

Bu durum vct yapısından kaynaklanan sorunların görülme sıklığının az olduğunu, klarnet eğitimine alınmadan önce ğrenci seçimleri sırasında adayların bu durumuna detaylı olarak bakıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.2: Kalp ve solunum organları sorunların önem tablosu.

nem	Sayı
Tamamen	2
Büyük lde	8
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.2’de görüldüğü gibi ankete katılan ğretim elemanları ‘‘kalp ve solunum organları sorunları’’nın önemi hakkındaki soruya 2’si ‘‘tamamen’’, 8’i ‘‘büyük ölçüde’’ ve 1’i ‘‘az’’ seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Bu sorunun önem seviyesini ‘‘kısmen’’ ve ‘‘az’’ bulan kimse olmamıştır.

Bu durum kalp ve solunum yolu sorunlarının büyük ölçüde önem taşıdığını ve klarnet eğitiminde n şart olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.2.1: Kalp ve solunum organları sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	-
Az	2
Hiç	9
TOPLAM	11

Tablo 4.2.2.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “kalp ve solunum organları sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 2’si “az”, 9’u “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “büyük ölçüde” ve “kısmen” seçeneklerini işaretleyen kimse olmamıştır.

Bu durum kalp ve solunum yolu sorunlarının görülme sıklığının az olduğunu, klarnet eğitimine alınmadan önce öğrenci seçimleri sırasında bu konulara gereken dikkatin gösterildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.3: El ve parmak sorunlarının önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.3’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “el ve parmak ile ilgili sorunlar”ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 10’u “büyük ölçüde” seçeneklerini

işaretleterek görüş bildirmişlerdir. Bu sorunun önem seviyesini “kısmen”, “az” ve “hiç” bulan kimse olmamıştır.

Bu durum el ve parmaklarla ilgili sorunların klarnet eğitimi başlangıcında ve takip eden süreçte büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.3.1: El ve parmak sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	2
Az	9
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “el ve parmak sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki 2’si “kısmen” ve 9’u “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasından “tamamen”, “büyük ölçüde” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum el ve parmak ile ilgili sorunların görülme sıklığının az olduğunu göstermektedir. Bunun sebebinin, klarnet eğitim sürecine başlamadan önce öğrenci seçimleri sırasında bu konuya gereken özenin gösterilmesinden ve eğitim sürecinde öğrencilerin bu tür sorunlarla karşılaşmamak için kendilerine dikkat etmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4.2.4: Çene yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.4'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “çene yapısı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 10’u “büyük ölçüde” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasında “kısmen”, “az” ve “hiç” ’ i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum çene yapısı ile ilgili sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu göstermekte ve klarnet eğitiminde ön şart olarak arandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.4.1: Çene yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	8
Az	2
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.2.4.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “çene yapısı ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 8’i “kısmen”, 2’si “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Bu sorunu “tamamen” ve “büyük ölçüde” bulan kimse olmamıştır.

Bu durum çene yapısı ile ilgili sorunlarla kısmen karşılaşıldığını göstermekte ve bu sorunların klarnet eğitim sürecini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.5: Dil yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	2
Az	7
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.2.5'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “dil yapısı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “büyük ölçüde”, 2’si “kısmen”, 7’si “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasından “tamamen” ’ i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum dil yapısı ile ilgili sorunların öneminin az olduğunu, bunların klarnet eğitiminde ciddi bir sorun olarak algılanmadığını ve sorunun çözüm yöntemlerinin bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4.2.5.1: Dil yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	7
Az	1
Hiç	3
TOPLAM	11

Tablo 4.2.5.1’ de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretim elemanları “dil yapısı ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 7’si “kısmen”, 1’i “az” ve 3’ü “hiç” işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasında “tamamen” ve “büyük ölçüde” ’ i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde dil yapısından kaynaklanan sorunlarla fazla karşılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.6: Dudak yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	2
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.6’ ta görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “dudak yapısı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 9’u “büyük ölçüde”, 2’si “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasında “tamamen” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum dudak yapısı ile ilgili sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ve klarnet eğitimine başlamak için dudak yapısı uygunluğunun ön şart olarak dikkate alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.6.1: Dudak yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	1
Az	8
Hiç	2
TOPLAM	11

Tablo 4.2.6.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “dudak yapısı ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1’i “kısmen”, 8’i “az” ve 2’si “hiç” seçeneklerini işaretleterek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasında “tamamen” ve “büyük ölçüde” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum dudak yapısı ile ilgili sorunlarla az karşılaşıldığını, öğrencileri klarnet eğitimine başlatmadan önce bu konunun dikkate alındığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.7: Diş yapısı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.7’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “diş yapısı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 8’i “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Sorunun “az” ve “hiç” olduğunu düşünen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitiminde diş yapısının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.7.1: Diş yapısı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	3
Az	8
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.2.7.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “diş yapısı ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 3’ü “kısmen” ve 8’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçeneklerden “tamamen”, “büyük ölçüde” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum diş yapısı ile ilgili sorunlarla az karşılaşıldığını ve oluşabilecek sorunlara karşı önceden önlem alındığını göstermektedir.

Genel olarak fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili klarnet öğretim elemanlarının görüşü, sorunların büyük ölçüde önemli olduğu yönündedir.

Sorunların görülme sıklığı oranlarının düşük olmasının sebebinin; sorun olarak verilen maddelerin zaten büyük ölçüde klarnet eğitimi alabilmek için ön şart olmasından ve klarnet eğitimi alan öğrencilerin bu süreçte fiziksel durumlarına dikkat etmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

4.3 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre müziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlara ilişkin bulgular ve yorumları

Tablo 4.3.1: Temel müzik kavramı eksikliğinin önem tablosu

Önem	Sayı
Tamamen	7
Büyük Ölçüde	3
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “temel müzik kavramları eksikliği” ile ilgili sorunların önemi hakkındaki soruya 7’si “tamamen”, 3’ü “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasından “az” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin temel müzik kavramı eksikliğinin klarnet eğitimini tamamen etkilediğini ve bu konunun önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.1.1: Temel müzik kavramı eksikliğinin görülme sıklığı tablosu

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	3
Az	8
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.1.1’de görüldüğü üzere ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerde “temel müzik kavramları eksikliği” ile ilgili sorunların görülme sıklığı hakkındaki soruya 3’ü “kısmen” ve 8’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçenekler arasından “tamamen”, “büyük ölçüde” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde temel müzik kavramı eksikliğinden kaynaklı sorunların görülme sıklığının az olduğunu, oluşan problemlerin yardımcı dersler ile çözüldüğü ve öğrencilerin eksiklerini yardımcı dersler ile tamamladıklarını göstermektedir.

Tablo 4.3.2: Müziksel işitme sorunlarının önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.2’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde karşılaşılan “müziksel işitme sorunları”nın önemi hakkındaki soruya 10’u “büyük ölçüde” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Diğer seçenekler olan “tamamen”, “kısmen” ve “hiç” ’i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde müziksel işitme ile ilgili sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ve eğitim sürecini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.2.1: Müziksel işitme sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	7
Az	3
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.3.2.1’ de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan “müziksel işitme sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 7’si “kısmen”, 3’ü “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “büyük ölçüde” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde müziksel işitme ile ilgili sorunlarla fazla karşılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3.3: Solfej sorunlarının önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.3’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “solfej sorunları”nın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 8’si “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” olarak katılmıştır. “Az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde solfej eğitiminin büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.3.1: Solfej sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	2
Kısmen	1
Az	8
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “solfej sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 2’si “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen” ve 8’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir.

Bu durum solfejden kaynaklanan sorunların görülme sıklığının az olduğunu, yardımcı ders olarak solfej eğitiminin okullarda yeterli düzeyde yapıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.4: Armoni sorunlarının önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	1
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.3.4’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitim sürecinde “armoni sorunları”nın önemi hakkındaki soruya 9’u “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen”

ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Bu sorunun önemini "tamamen" ve "az" bulan kimse olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde armoni sorunlarının önemini büyük ölçüde ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.4.1: Armoni sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	9
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.3.4.1'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde "armoni sorunları"nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1'i "tamamen", 9'u "kısmen" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Tamamen" ve "az" seçenekleri işaretlenmemiştir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde armoni sorunları ile kısmen karşılaşıldığını ve klarnet eğitimi sürecini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.5: Birlikte çalma sorunlarının önem tablosu. (Deneyim eksikliği)

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.5'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin “birlikte çalma sorunları”nın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 9’u “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde birlikte çalma sorunlarının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.5.1: Birlikte çalma sorunlarının görülme sıklığı tablosu (Deneyim eksikliği)

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.5.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde deneyim eksikliğinden kaynaklı “birlikte çalma sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 10’u “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde birlikte çalma ile ilgili sorunların görülme sıklığı oranının büyük ölçüde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3.6: Müzik tarihi ve sitil bilgisi ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.6’da görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “müzik tarihi ve sitil bilgisi eksikliği ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 9’u “büyük ölçüde” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “hiç” seçenekleri işaretlenmemiştir.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde müzik tarihi ve sitil bilgisinin büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.3.6.1: Müzik tarihi ve sitil bilgisi ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	1
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.3.7.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “müzik tarihi ve sitil bilgisi ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 8’i “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Hiç” seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde müzik tarihi ve sitil bilgisi ile ilgili sorunların büyük ölçüde görüldüğünü ve klarnet eğitim sürecini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

Bu bölümde genel olarak, klarnet eğitimcilerinin verdiği cevaplar doğrultusunda, önem dereceleri yüksek olan sorunların görülme sıklıkları oranlarının değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum yardımcı derslerin klarnet eğitimine paralel olarak ilerlemesi durumunda klarnet eğitimi sürecinin temposunu yitirmeden devam edebileceğini ortaya koymaktadır.

4.4 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre yöntemsel ve tekniksel sorunlara ilişkin bulgular ve yorumlar.

Tablo 4.4.1: Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen” ve 9’u “büyük ölçüde” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitiminde diyafram ve nefes kullanımına ilişkin sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4.1.1: Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	2
Kısmen	9
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.1.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 2’si “büyük ölçüde”, 9’u “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunların kısmen yaşandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.2: Entonasyon sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	3
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.2’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “entonasyon sorunları”nın önemi hakkındaki soruya 3’ü “tamamen” ve 8’si “büyük ölçüde” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Kısmen, az ve hiç seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde öğrencinin hem solo, hem de diğer enstrümanlarla olan icrasında entonasyon sorunlarının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.2.1: Entonasyon sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	1
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.2.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “entonasyon sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 9’u “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen” ve 1’i “az” olarak katılmışlardır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde entonasyon ile ilgili sıkıntıların görülme oranının büyük ölçüde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4.3: Ritmik sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.3'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin yaşadığı “ritmik sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 8’ü “büyük ölçüde” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde ritmik sorunların büyük ölçüde önemli olduğu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.3.1: Ritmik sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	9
Az	2
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde “ritmik sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 9’u “kısmen” ve 2’si “az”

seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. ‘‘Tamamen’’, ‘‘büyük ölçüde’’ ve ‘‘hiç’’ seçenekleri işaretlenmemiştir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde ritmik sorunlar ile kısmen karşılaşıldığını ve belirli bir takım çalışmalar ile bu sorunun ortadan kaldırılabileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.4: Artikülasyon sorunlarının önem tablosu.

nem	Sayı
Tamamen	2
Büyük lde	8
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.4’te görüldüğü gibi ankete katılan ğretim elemanları klarnet eğitim sürecinde ‘‘artikülasyon sorunları’’nın önemi hakkındaki soruya 2’si ‘‘tamamen’’, 8’i ‘‘büyük ölçüde’’ ve 1’i ‘‘az’’ seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. ‘‘Kısmen’’ ve ‘‘hiç’’ seçenekleri işaretlenmemiştir.

Bu durum artikülasyon sorunlarının klarnet eğitim sürecinde büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.4.1: Artikülasyon sorunlarının görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	8
Az	2
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.4.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecindeki “artikülasyon sorunları”nın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1’i “büyük ölçüde”, 8’i “kısmen” ve 2’si “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde artikülasyon sorunlarının kısmen var olduğunu ve öğretim elemanları tarafından öğrencilere gerekli çalışmaların yaptırıldığını, dolayısı ile bu sorunun görülme sıklığı oranının azaldığını göstermektedir.

Tablo 4.4.5: Müzikal çalmada karşılaşılan sorunlar.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	2
Kısmen	7
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.5’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitiminde “müzikal çalmada karşılaşılan sorunlar”ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 2’si

“büyük ölçüde”, 7’si “kısmen” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Hiç” seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin müzikal çalmalarının ve müzikal düşünebilmelerinin kısmen önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.5.1: Müzikal çalmada karşılaşılan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	1
Az	9
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.5.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “müzikal çalmada karşılaşılan sorunlar” ın klarnet eğitimi sürecindeki görülme sıklığı hakkındaki soruya 1’i “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen” ve 9’u “az” seçeneklerini işaretleyerek katılmışlardır. “Tamamen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum müzikal çalmada karşılaşılan sorunların görülme sıklığının az olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun, öğretim elemanlarının müzikal bilgi ve birikimlerini öğrencilere yeterli ölçüde aktarabilmiş olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 4.4.6: Metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	8
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.4.6’da görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 1’i “büyük ölçüde” ve 8’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Az” ve “Hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum metot, etüt vb. materyal eksikliklerinin kısmen önemli olduğunu, günümüz şartlarında herhangi bir kaynağa ulaşmanın çok zor olmadığı şeklinde yorumlandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.6.1: Metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	1
Az	9
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.6.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitim sürecinde “metot, etüt vb. materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı

hakkındaki soruya 1'i "kısmen", 9'u "az" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. Seçeneklerden "tamamen" ve "büyük ölçüde" ' i işaretleyen olmamıştır.

Bu durum metot, etüt vb. materyal eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar ile az karşılaşıldığı ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.7: Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklı sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.7'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklanan sorunların önemi hakkındaki soruya 2'si "tamamen", 8'i "büyük ölçüde" ve %1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Kısmen" ve "az" seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmasından kaynaklanan sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.7.1: Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	2
Kısmen	-
Az	8
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.7.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları öğrencilerin “Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra edilmeye çalışılmasından kaynaklı sorunlar” ın klarnet eğitimi sürecinde görülme sıklığı hakkındaki soruya 2’si “büyük ölçüde”, 8’i “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “kısmen” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklanan sorunlarla az karşılaştığını ve öğrencilerin bu konuda bilgilendirildikten sonra konuya bilinçli bir şekilde yaklaştıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.8: Öğretmen – Öğrenci anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.8’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitiminde “öğrenci - öğretmen anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 8’i “büyük ölçüde” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “Az” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde öğrenci – öğretmen anlaşmazlıklarından yaşanabilecek sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4.8.1: Öğretmen – Öğrenci anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	-
Az	9
Hiç	2
TOPLAM	11

Tablo 4.4.8.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “öğrenci – öğretmen anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 9’u “az” ve 2’si “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “büyük ölçüde” ve “kısmen” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrenci – öğretmen anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunlarla az karşılaşıldığını ve öğretim elemanlarının bu konuda sıkıntılar yaşamadığını göstermektedir.

Tablo 4.4.9: Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	1
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.9’da görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet “eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 8’i “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Az” seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde farklı eğitimciler ile çalışılmasından kaynaklanan sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.9.1: Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunlar.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	1
Az	9
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.4.9.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet “eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklı yaşanan sorunlar” ın görülme sıklığı

hakkındaki soruya 1'i "kısmen", 9'u "az" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Tamamen" ve "büyük ölçüde" seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışmadan kaynaklanan sorunlarla az karşılaşıldığını ortaya koymaktadır.

4.5 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecinde karşılaşılan sosyo- kültürel sorunlarla ilgili bulgular ve yorumlar.

Tablo 4.5.1: Aile ortamının klarnet'e bakış açısından kaynaklı sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	8
Az	-
Hiç	2
TOPLAM	11

Tablo 4.5.1'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları öğrencilerinin "aile ortamının klarnet'e bakış açısından kaynaklanan sorunlar" ın önemi hakkındaki soruya 1'i "büyük ölçüde", 8'i "kısmen" ve 2'si "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrenci ailelerinin klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunların fazla önemli olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.1.1: Aile ortamının klarnete bakış açısından kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	7
Az	2
Hiç	2
TOPLAM	11

Tablo 4.5.1.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarnet eğitimi sürecinde öğrenci “aile ortamının klarnet’e bakış açısından kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 7’si “kısmen”, 2’si “az” ve 2’si “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde bu sorun ile fazla karşılaşılmadığını, ailelerin çocuklarını bu alana yönlendirirken bilinçli hareket ettiklerini, bu sebepten ciddi bir sorun yaşanmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.2: Sosyal ortamın klarnet’e bakış açısından kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	7
Az	2
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.2’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “sosyal ortamın klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunların önemi hakkındaki soruya 1’i “büyük ölçüde”, 7’si “kısmen”, 2’si “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde sosyal ortamın klarnete bakış açısının klarnet eğitimi sürecini kısmen etkilediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.2.1: Sosyal ortamın klarnet’e bakış açısından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	-
Az	10
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.2.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “sosyal ortamın klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 10’u “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek katılmışlardır. “Tamamen”, “büyük ölçüde” ve “kısmen” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum sosyal ortamın klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunlarla az karşılaşıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.3: Öğrencinin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklı sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	2
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.5.3'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “öğrencilerin yetiştiği çevrenin kültür farklılıklarından kaynaklanan sorunlar” ın klarnet eğitimi sürecindeki önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 8’i “büyük ölçüde” ve 2’si “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde, öğrencilerin yetiştikleri kültür ortamının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ise, kültürel farklılıkların istenilen eğitimin verilebilmesinde büyük ölçüde sorun teşkil ettiğini göstermektedir.

Tablo 4.5.3.1: Öğrencinin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklı sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	2
Kısmen	8
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.5.3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları “öğrencilerin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklı sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 2’si “büyük ölçüde”, 8’i “kısmen” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum öğrencilerin yetiştikleri çevrenin kültür yapısından kısmen etkilediğini, bunun da eğitimcinin öğrenciyi geliştirme sürecini yavaşlattığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.4: Öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	7
Kısmen	-
Az	2
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.5.4’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları klarinet eğitim sürecinde “öğrencilerin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen”, 7’si “büyük ölçüde” ve 2’si “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “az” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunların klarinet eğitimi sürecinde öğrencinin gelişimini etkilediğini ve büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.4.1: Öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	-
Az	2
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.4.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, klarnet eğitimi sürecinde “öğrencilerin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 8’i “büyük ölçüde”, 2’si “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “kısmen” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunlarla büyük ölçüde karşılaşıldığını göstermektedir.

Tablo 4.5.5: Klarnet’in gür sesli olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	8
Az	-
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.5’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, “klarnetin gür sesli bir enstrüman olmasından kaynaklı çalışma ortamı ile ilgili sorunlar” ın önemi hakkındaki

soruya 1'i "tamamen", 1'i "büyük ölçüde", 8'i "kısmen" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde klarnetin gür sesli olmasından kaynaklanan çalışma ortamı ile ilgili sorunların fazla önemli olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.5.1: Klarnet'in gür sesli olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	1
Kısmen	1
Az	8
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.5.1'de görüldüğü üzere ankete katılan öğretim elemanları, "klarnetin gür sesli bir enstrüman olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunlar" ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 1'i "büyük ölçüde", 1'i "kısmen", 8'i "az" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Tamamen" seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum eğitim sürecinde, çalışma ortamı ile ilgili sorunlarla az karşılaşıldığını ortaya koymaktadır. Bu bilgi klarnet eğitimi verilen okulların fiziki şartlarının genellikle iyi olduğu, ayrıca öğrencilerin çalışma ortamı ile ilgili fazla sıkıntı yaşamadığı şeklinde yorumlanmıştır.

Tablo 4.5.6: Tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	7
Az	2
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.6’da görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, “tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunlar” ın önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 7’si “kısmen”, 2’si “az” ve 1’i “hiç” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir.

Bu durum tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunların fazla önemli olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.6.1: Tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	1
Az	9
Hiç	1
TOPLAM	11

Tablo 4.5.6.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, “tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra ediliyor olmasından kaynaklanan sorunlar” ın

görülme sıklığı hakkındaki soruya 1'i "kısmen", 9'u "az" ve 1'i "hiç" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Tamamen" ve "büyük ölçüde" seçeneklerini işaretleyen olamamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin icra edilmeye çalışılıyor olmasından kaynaklanan sorunlarla az karşılaşıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.7: Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	7
Kısmen	1
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.5.7'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, klarnet eğitim sürecinde öğrencilerin gelecek planlarıyla bağlantılı olarak "toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunlar" ın önemi hakkındaki soruya 2'si "tamamen", 7'si "büyük ölçüde", 1'i "kısmen" ve 1'i "az" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Hiç" seçeneğini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.7.1: Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	7
Kısmen	1
Az	3
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.5.7.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmen elemanları, “toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunlar” ın görülme sıklığı hakkındaki soruya 7’si “büyük ölçüde”, 1’i “kısmen”, % 3’ü “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde, toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunlarla büyük ölçüde karşılaşıldığını ve öğrencilerin gelecek ile ilgili planlar yapmakta sıkıntıları yaşandığını ortaya koymaktadır.

4.6 Klarnet eğitimcilerinin görüşlerine göre klarnet eğitimi sürecindeki ekonomik sorunlar ile ilgili bulgular ve yorumlar.

Tablo 4.6.1: Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamadan kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	2
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, öğrencilerin klarnet eğitimi sürecinde “ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamama”nın önemi hakkındaki soruya 2’si “tamamen” ve 9’u “büyük ölçüde” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyememişlerdir.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin iyi bir klarnet sahibi olmalarının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.1.1: Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamadan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.1.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, “ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamama” sorununun görülme sıklığı hakkındaki soruya 10’u “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum öğrencilerin ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamalarından kaynaklanan sorunlarla büyük ölçüde karşılaştığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.2: Klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edemeden kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	1
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.2’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, “klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edememe” sorunun önemi hakkındaki soruya 10’u “büyük ölçüde” ve 1’i “kısmen” seçeneklerinin işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “az” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde klarnet ile ilgili gerekli aparatları elde edememeden kaynaklanan sorunların büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.2.1: Klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edemeden kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	-
Kısmen	3
Az	8
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.2.1’de görüldüğü üzere ankete katılan öğretim elemanları, “klarnet eğitimi sürecinde klarnet ile ilgili gerekli aparatların elde edilememe” sorununun görülme sıklığı hakkındaki soruya 3’ü “kısmen” ve 8’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen”, “büyük ölçüde” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum eğitim süresince klarnet ile ilgili gerekli aparatlarının elde edilebildiğini ve bu konuda az miktarda sıkıntı yaşandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.3: Konser etkinliklerine yeterince katılamamaktan kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	10
Kısmen	-
Az	-
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.3’te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, öğrencilerin klarnet eğitimi sürecinde alanlarında yapılan “konser etkinliklerine katılamama” larının önemi

hakkındaki soruya 1'i "tamamen" ve 10'u "büyük ölçüde" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Kısmen", "az" ve "hiç" seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde klarnet öğrencilerinin alanlarında ya da alan dışı yapılan konser etkinliklerine katılamamalarının büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.3.1: Konser etkinliklerine yeterince katılamamaktan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	2
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.3.1'de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, "konser etkinliklerine katılamamak" tan kaynaklı sorunların görülme sıklığı hakkındaki soruya 8'i "büyük ölçüde", 2'si "kısmen", 1'i "az" seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. "Tamamen" ve "hiç" seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitim sürecinde öğrencilerin ekonomik nedenlerden dolayı konser etkinliklerine yeterince katılamamaktan kaynaklanan sorunlarla büyük ölçüde karşılaştığını göstermektedir.

Tablo 4.6.4: Alanında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamaktan kaynaklanan sorunların önem tablosu.

Önem	Sayı
Tamamen	1
Büyük Ölçüde	9
Kısmen	-
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.4'te görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin “alanlarında yapılan atölye çalışmalarına katılamama” larının önemi hakkındaki soruya 1’i “tamamen”, 9’u “büyük ölçüde” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Kısmen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin alanlarında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamalarının klarnet eğitim süreci için büyük ölçüde önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.4.1: Alanında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamaktan kaynaklanan sorunların görülme sıklığı tablosu.

Görülme Sıklığı	Sayı
Tamamen	-
Büyük Ölçüde	8
Kısmen	2
Az	1
Hiç	-
TOPLAM	11

Tablo 4.6.4.1’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretim elemanları, klarnet eğitim sürecinde öğrencilerin “alanlarında yapılan atölye çalışmalarına ekonomik nedenlerden dolayı aktif katılamama” larından kaynaklanan sorunların görülme sıklığı hakkındaki soruya 8’i “büyük ölçüde”, 2’si “kısmen” ve 1’i “az” seçeneklerini işaretleyerek görüş bildirmişlerdir. “Tamamen” ve “hiç” seçeneklerini işaretleyen olmamıştır.

Bu durum klarnet eğitimi sürecinde öğrencilerin alanlarında yapılan atölye çalışmalarına ekonomik nedenlerden dolayı büyük ölçüde aktif olarak katılamadıklarını ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen verilere bağlı olarak ulaşılan sonuçlar ile bu sonuçlar doğrultusunda oluşturulan önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen bulgulara bağlı olarak aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

5.1.1 “Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlar nelerdir?” alt problemine ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgulara bağlı olarak şu sonuçlara varılmıştır;

“Vücut yapısından kaynaklanan sorunlar”, “El ve parmak sorunları”, “Dudak yapısı ile ilgili sorunlar”, “Diş yapısı ile ilgili sorunlar” ın önem seviyelerinin “Büyük Ölçüde” , görülme sıklığı seviyelerinin ise “Az” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Kalp ve solunum yolu organları sorunları”nın önem seviyesinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklığının ise “Hiç” olduğu, “Çene yapısı ile ilgili sorunlar” ın önem seviyesinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklığının ise “Kısmen” olduğu sonucuna varılmıştır.

Fiziksel hazır bulunuşluk ile ilgili sorunların önem seviyelerinin yüksek, görülme seviyelerinin ise düşük olduğu görülmektedir. Buradan da, klarnet eğitimi alabilmek için öğrencilerin fiziksel hazır bulunuşluk seviyesinin klarnet eğitimine engel olmayacak düzeyde olması ve ön şart olarak eğitime alınacak öğrencide aranması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2 “Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan müziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunlar nelerdir?” alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgulara bağlı olarak;

“Temel müzik kavramı eksikliği” sorunlarının önem seviyesinin “Tamamen”, görülme sıklığının ise “Az” olduğu, “Solfej sorunları”nın önem seviyesinin “Büyük Ölçüde” görülme sıklığının ise “Az” olduğu sonucuna varılmıştır. “Müziksel işitme sorunları” ve “Armoni sorunları”nın önem seviyelerinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklıklarının ise “Kısmen” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Birlikte çalma sorunları” ve “Müzik tarihi ve sitil bilgisi ile ilgili sorunlar”ın önem seviyeleri ile birlikte görülme sıklıklarının da “Büyük Ölçüde” olarak şekillendiği sonucuna varılmıştır.

5.1.3 “Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan yöntemsel ve tekniksel sorunlar nelerdir?” alt problemine ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgulara bağlı olarak;

“Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunlar”, “Ritmik sorunlar” ve “Artikülasyon sorunları”nın önem seviyelerinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklıklarının ise “Kısmen” olduğu sonucuna varılmıştır. “Entonasyon sorunları”nın önem seviyesi ile birlikte görülme sıklığı da “Büyük Ölçüde” olarak şekillenmiştir. “Müzikal çalmada karşılan sorunlar” ve “Metot,etüt vb. materyal eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar”ın önem seviyelerinin “Kısmen”, görülme sıklıklarının ise “Az” olduğu sonucuna varılmıştır. “Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklı sorunlar”, “Öğrenci – öğretmen anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunlar” ve “Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışılmasından kaynaklanan sorunlar”ın önem seviyelerinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklıklarının ise “Az” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4 “Klarnet eğitim sürecinde karşılaşılan sosyo-kültürel sorunlar nelerdir?” alt problemine ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgulara bağlı olarak;

“Aile ortamının klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunlar”ın önem ve görülme sıklığı seviyelerinin “Kısmen” olduğu sonucuna varılmıştır. “Sosyal ortamın klarnete bakış açısından kaynaklanan sorunlar”ın ise önem seviyesi “Kısmen”, görülme sıklığı seviyesinin ise “Az” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Öğrencilerin yetiştiği kültüründen kaynaklı sorunlar”ın önemi “Büyük Ölçüde”, görülme sıklığı ise “Kısmen” olarak değerlendirildiği görülmüştür. “Klarnetin gür sesli bir enstrüman olmasından kaynaklı çalışma alanı ile ilgili sorunlar” ve “Tarz ve sitil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra ediliyor olmasından kaynaklı sorunlar”ın önem seviyelerinin “Kısmen”, görülme sıklıklarının ise “Az” olduğu sonucuna varılmıştır. “Öğrencilerin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunlar” ve

“Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunlar” ın önem ve görülme sıklıkları derecelerinin “Büyük Ölçüde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. olarak değerlendirmişlerdir.

5.1.5 “Klarnet eğitimi sürecinde karşılaşılan ekonomik sorunlar nelerdir?” alt problemine ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgulara bağlı olarak;

Öğrencilerin, “Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamamaları”, “Konser etkinliklerine yeterince katılamamaları” ve “Alanlarında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamalarından” kaynaklanan sorunların önem ve görülme sıklığı seviyelerinin “Büyük Ölçüde” olduğu sonucuna varılmıştır. “Klarnet ile ilgili gerekli aparatları elde edememelerinden kaynaklı sorunların” ise önem seviyesinin “Büyük Ölçüde”, görülme sıklığının “Az” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

Araştırmadan elde edilen veri sonuçlarına ve örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının sorunların çözülmesine ilişkin görüşlerine dayanarak şu öneriler ortaya konulmuştur:

5.2.1 Fiziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunların giderilmesi için müzik eğitimi kurumlarındaki eğitimciler öğrenci seçimi sırasında çok dikkatli olmalı ve öğrencilerin tüm özelliklerine dikkat etmelidir. Gerek duyulduğu takdirde sağlık raporu istenmelidir. Fiziksel hazır bulunuşluk durumunun klarnet eğitimine başlamak için ön şart olduğu unutulmamalıdır. Eğitim süreci içerisinde oluşabilecek sorunlar için de profesyoneller tarafından yardım alınması gerekmektedir.

5.2.2 Müziksel hazır bulunuşlukla ilgili sorunların giderilmesi için öğrencilerin çalgı derslerinin paralelinde; armoni, işitme, temel müzik kavramları, solfej, müzik tarihi vb. dersleri yeterli seviyede almaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra klarnet dersi esnasında öğrenciye çalıştığı ve çaldığı eserlerin armonik çözümlemesi ve solfeji yaptırılıp, dönemsel özellikleri hakkında bilgiler verilmeli, varsa eksikleri giderilmelidir.

5.2.3 Yöntemsel ve tekniksel sorunların giderilmesi için çeşitli metotlar uygulanmalı, diyafram sorunları için çalgısız egzersizler yapılmalı, ritmik sorunların giderilmesi için eserler deşifre edilirken olabildiğince ağır tempolarda metronom ile çalışılmalıdır. Entonasyon sorunlarının giderilmesi için sıkça uzun ses çalışmalı ve uygun ton egzersizleri yapılmalıdır.

5.2.4 Sosyo-kültürel sorunların giderilmesi için öğrenciler ile daha yakın ilişkiler kurulmalı, onların hangi şartlarda eğitimi sürdürdükleri tespit edilmelidir. Aile ortamından negatif etkilenen öğrencilerle psikolojik yönden ilgilenilmelidir. Ayrıca öğrencilerin müzik kültürünü geliştirmek amacıyla, gerekli kaynaklar sağlanmalı ve bu yöndeki bakış açılarının değiştirilmesi için çaba harcanmalıdır.

5.2.5 Ekonomik sorunların çözümü için maddi desteğe ihtiyacı olan öğrenciler belirlenmeli ve eğitim sürecini olumlu etkileyecek alanı ile ilgili etkinliklere katılımı için gerekli burs vb. yardımlar ayarlanmalıdır. Ayrıca ilgili eğitim kurumları, öğrencilerin alanları ile ilgili gerekli materyalleri kendi imkanları ölçüsünde sağlamalı ve ihtiyaç duyulan aparatlar okullarda bulundurmamalıdır.

KAYNAKÇA

- ARIKAN, Rauf(2007) **Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama**. Asil Yayınevi.
- ARSEVEN,D.ALİ(2004) **Anket Hazırlama**. Gündüz Yayınları
- BRYMER, Jack (1976) **Clarinet**. Schirmer, New York
- ÇAĞRI, Serkan (2006) **Avrupa’da ve Türkiye’de Klarnetin Tarihsel Gelişimi, Türk Müziği İcrasında Klarnet Çeşitlerinin Ses Sahaları ve Parmak Pozisyonları Bakımından Uygunluğunun İncelenmesi**. (Yüksek Lisans Tezi) Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- DONNINGTON, Robert (1982), **Music and its Instruments**, Methuen & Co. Ltd., New York
- ERALP, Nejat (1999) **Osmanlı’da Mehter**. Yeni Türkiye Yayınları, Ankara
- FİDAN, Nurettin. (1998) **Eğitime Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınları
- GAZİMİHAL, M. Ragıp (1961) **Musiki Sözlüğü**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
- GAZİMİHAL, M. Ragıp (1955) **Türk Askeri Muzikaları Tarihi**. Maarif Basımevi, İstanbul
- KAPTAN, Saim. (1998) **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri
- KROOL, Oscar (1965) **The Clarinet**. Toplinger, New York
- SAY, Ahmet. (2003) **Müzik Ansiklopedisi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- SOĞUKÇAM, Barış. (2007) **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Klarnet Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**. (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne

UÇAN, Ali (1994) **Müzik Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara

UÇAN, Ali. (1997) **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlke ve Yaklaşımlar**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

TEZCAN, Mahmut (1997) **Eğitim sosyolojisi**. Ankara: Zirve Ofset

EKLER

MÜZİK EĞİTİMİ VEREN KURUMLARDAKİ KLARNET EĞİTİMCİLERİNİN GÖZÜYLE KLARNET EĞİTİMİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AÇIKLAMA

Değerli öğretim elemanları,

Bu anket, sizlerin klarnet derslerinde karşılaştığınız sorunları, bu sorunların önem ve görülme sıklıklarını belirlemek ve araştırmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz samimi ve doğru cevaplar araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artıracaktır.

Anket iki kısımdan oluşmaktadır.

Birinci kısımda kişisel bilgilerle ilgili sorular bulunmaktadır. Ankette kimliğinizi ortaya çıkaracak herhangi bir bilgi yoktur ve verdiğiniz cevaplar sadece bu araştırma çerçevesinde kullanılacaktır.

Anketin ikinci kısmında ise beş başlık altında klarnet eğitimi ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Ankete ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Hazırlayan:

Övgü ÖZPARLAK

Gazi Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

Cinsiyet : ( ) Bay ( ) Bayan

Çalıştığınız Kurum : ( ) Konservatuar ( ) Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi

( )Güzel Sanatlar Fakültesi ( )Müzik Öğretmenliği Bölümü

Akademik Unvan : ( ) Profesör ( ) Doçent ( ) Yardımcı Doçent

( ) Öğr. Gör. ( ) Arş. Gör. ( ) Diğer

Deneyim Süresi :

Klarnet eğitim sürecinde karşılaştığınız sorunları işaretleyiniz.

A- FİZİKSEL HAZIR BULUNUŞLUKLA İLGİLİ SORUNLAR	ÖNEM					GÖRÜLME SIKLIĞI				
	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN
1- Vücut yapısından kaynaklanan sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2- Kalp ve solunum organları sorunları.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3- El ve parmak sorunları.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4- Çene yapısı ile ilgili sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5- Dil yapısı ile ilgili sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6- Dudak yapısı ile ilgili sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7- Diş yapısı ile ilgili sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

C- MÜZİKSEL HAZIR BULUNUŞLUKLA İLGİLİ SORUNLAR	ÖNEM					GÖRÜLME SIKLIĞI				
	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN
1- Temel müzik kavramı eksikliği.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
2- Müziksel işitme sorunları.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
3- Solfej sorunları.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
4- Armoni sorunları.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
5- Birlikte çalma sorunları. (Deneyim eksikliği)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
6- Birlikte söyleme sorunları. (Deneyim eksikliği)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
7- Müzik tarihi ve stil bilgisi ile ilgili sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

E- YÖNTEMSEL VE TEKNİKSEL SORUNLAR	ÖNEM					GÖRÜLME SIKLIĞI				
	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN
1- Diyafram ve nefes kullanımı ile ilgili sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2- Entonasyon sorunları.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3- Ritmik sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4- Artikülasyon sorunları.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5- Müzikal çalmada karşılaşılan sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6- Metot, etüt vb. materyal eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7- Öğrencilerin Türk ve Batı müziğinin tekniksel farklılıklarını gözetmeden icra etmeye çalışmalarından kaynaklanan sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8- Öğretmen – öğrenci anlaşmazlıklarından kaynaklanan sorunlar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9- Eğitim sürecinde farklı eğitimciler ile çalışma sorunları.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

G- SOSYO-KÜLTÜREL SORUNLAR	ÖNEM					GÖRÜLME SIKLIĞI				
	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN
1- Aile ortamının klarnet'e bakış açısından kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
2- Sosyal ortamın klarnet'e bakış açısından kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
3- Öğrencinin yetiştiği çevrenin kültüründen kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
4- Öğrencinin dinlediği müziklerden kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
5- Klarnet'in gür sesli olmasından kaynaklanan, çalışma ortamı ile ilgili sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
6- Tarz ve stil olarak farklı müzik türlerinin eğitim sürecinde icra ediliyor olmasından kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
7- Toplumdaki iş alanı darlığından kaynaklanan sorunlar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

I – EKONOMİK SORUNLAR	ÖNEM					GÖRÜLME SIKLIĞI				
	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN	HİÇ	AZ	KISMEN	BÜYÜK ÖLÇÜDE	TAMAMEN
1- Ekonomik nedenlerden dolayı iyi bir klarnet sahibi olamama	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
2- Klarnet ile ilgili gerekli aparatları ekonomik nedenlerden dolayı elde edememe	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
3- Konser etkinliklerine yeterince katılamamak.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
4- Alanında yapılan atölye çalışmalarına aktif katılamamak.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

J- Sizce bu sorunları ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için neler yapılabilir, çözüm önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

K- Bunların dışında karşılaştığınız başka sorunlar varsa lütfen belirtiniz. (Eğer varsa)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

L- Sizce bu sorunları ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için neler yapılabilir, çözüm önerileriniz nelerdir? (Eğer varsa)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....